

TOLDALÉK.

Miólta a Magyar Flóra eránt való szándékunkat jelentettük, és a Nemi Neveknek egy részét a megrostálás végett közre bocsátottuk; vettünk sok érdemes Hazánkfiától azok felől való ítéleteket, tanácsadásokat, nevekben való jobbításokat, szóval és levél által, név alatt, és név nélkül; és imé itt hazafiúi buzgóságból és hajlandóságtól származott rész vételeket, 's betses tudósításokat, a magunk nevében alázatosan köszönnyük; a Hazanevében pedig örvendezéssel vesszük. Ez valóban nem is olyan dolog, mellyet egy két ember állapíthatna meg; hanem sokak ítéletének, és tudományának kell egybe folyni: hogy egyik szerentsésen találja azt, a' mi a' másiknak eszébe nem ötlött, 's egyiknek esmérte által világosságra jöjjön az, a' mi a' másiknak tudtára nem volt. A' meg bocsátottuk mi is közre azon Nemi neveket; hogy azoknak alkalmtos, vagy alkalmtalan voltát, ítélje meg a' tudós Fűvész: a' szóknak hangzását pedig, és a' nyelv természetével való egygyezést, vagy nem egygyezést, ítélje meg az igaz Magyar fül; 's kinek kinek tökéletes szabadsága legyen belé szólni, és a' rosznak talált név helyett jobbat mutatni. A' miben osztán így mindnyájan meg egygyezünk, legyen az meg állapítva; a' hol pedig az ítéletek egymástól távoznak; ott a' voksok többsége határozzon. Kérjük azért most is alázatosan Érdemes Hazánkfiait, hogy tovább is segítségül lenni méltóztassanak, és küldendő betses leveleiket akár a' Collegium Seniorához akár a' Debretzeni Posta Hivatalhoz útasítsák.

Ha azt akarjuk hogy a' Fűvészég, tudomány formában legyen közöttünk; és ne legyen az ember kénytelen a' masoktól való tudakozás által tapo-

gadni a' növény esméretét; hanem a' könyvből rá tudjon találni: Nemi nevekről kell gondolkoznunk; mert csak ezek által készülhet el a' rend, a' bizonyosság, a' tudomány. A' melly fennforgó Plánta neveink vagyunk; azok többnyire csak Fajnevek; felette kevés van köztök, a' melly Nemi név lehetne; mert a' Köznépnek, a' mely a' plántákat látásból el nevezte, a' Nemre kevés gondja volt; tudományforma nélkül nem is lehetett. *(Mű azonban minden plántának a' maga szokásban lévő neveit is, a' maga helyén fel fogjuk jegyezni.)*

Ez ugyan egy tekintetben nagy szerentse; mert nállunk a' Plánták esmérete, az alkalmatlan Nemi nevekkal nints úgy el keverve, mint Linné előtt volt a' Deák Botanica; a' melynek zürzavarjann mikor ő vitézi módon keresztül törte is magát: nem birt a' szeméttel, és kéntelen volt a' maga regulái ellen is sok alkalmatlan neveket meg hagyni. Nékiünk ez a' bajunk nints; de ha osztán magunk akarunk jó neveket adni; a' munka felettébb terhes, és sokak segítségét kívánja.

Mi — a' mit még az első Jelentésben kell vala tselekednünk — imé elő adjuk a' sinór mértéket, mellyet követtünk a' nevek szerzésében.

1)ször. Minden versengés nélkül az a' tökéletes név, melly a' Nemnekczimerét, meg esmerető jelét vagy leg alább szembetünő formáját foglalja magában p. o. *Kétegy, Ötér, Kigyószisz s. a. t.* Az ilyeneknek szaporításában minden erővel igyekeztünk; 's azou kérjük buzgó bizodalommal érdemes Hazánkfiat, hogy ebben az igyekezetben legyenek segítségül. Mert akárhogy változzon a' Systema; ha valamikor a' Linné nevét el felejtének is; a' Nemek, természeti tzimereket és abból véte-tett neveket csak ugyan meg tartják. A' több nevekből mellyeket most közlünk, az ilyenek ezzel a' jeggyel vannak meg jegyezve (1); a' melly ilyen sem azt teszi, mintha már azok általában kifogás nélkül valók volnának. Méltostassanak

azokat is változtatni, a' mint jobbnak itélik, tsak-hogy a' tzímer 'bennek meg maradjon. Néha a' Plánták lakóhelyétől, vagy anyatekétől is a' Deák Botanica példája szerint, adtunk nemi neveket p. o. *Szikör, Tónya, Ligetke, Fakin*, s. a. t. de már ezek az elébbieknél sokkal alábbvalók.

2)szor. Ezek után valóknak tettük azokat az alkalmas fennforgó neveket; mellyek most is a' nép szájában, és könyveinkben Nemi neveknek látszanak, p. o. *Gyékény, Kotsord, Bodza, Uszáry*, s. a. t. Sőt Fajneveket is tettünk Nemi nevekké; de már ezt ovást tselekedtük. t. i. a) az olyan Nemekben, a' mellyek alatt kevés Fajok vagynak p. o. *Vadócz, Nád, Zeller*. s. a. t. b) az olyanokban; a' mellyeknek minden fajai könnyenki mutatják magokat, hogy egy Nemre tartoznak p. o. *Sikkantú, Müköts, Perkáta, Konkoly* s. a. t.

3)szor. Mikor ezekből ki fogytunk; nem volt mást mit tenni, hanem a' Deák neveknek kellett esni, hogy Bazokból faragjunk kéntelen nevek (értyük itt az olyan Deák neveket, mellyek a' Nemnek tzímerét nem fejezik ki.)

Itt először azon akadoztunk, ha meg kell tartani a' Tudósok nevéről vett neveket, 's ezt másokkal is közlöttük. Ugy látszott hogy ilyen név kevés mehetvén bé a' Nemzeti Füvészs-Könyvbe, jobb lesz arra hagyni, hogy a' Deák Systemában maradjon meg az ő emlékezetek. Mindazáltal még itt, Tudós Hazánktíainak ítéletektől várunk.

Elő vettük hát a' neveket, és a' mellyek türhetők voltak: fordítással magyarrá tenni próbáltuk p. o. *Rókafarkfü, Baktapp*; de az ilyenekkel éppen nem vagyunk meg elégedve; mert hogy valami állatnak tagja fünek, még pedig Nemnek mondódik, a' nem egyéb tsak zürzavar. A' mely nevek pedig a' Deákban, vagy érthetetlenek vagy értelmeknek a' Nem tulajdonságával semmi köze nints; lágyitgattuk Eleink példája szerint, a' kik a' *Rózsából Rozsát, a' Salviából Zsályát, a' Potentil-*

lóból *Pinpót*, a' *Thymusból Demutkát*, s a' *Liquiritiából Higrivízet* csináltak.

Meg szólítottunk az eránt, hogy a' Fűvészek nyelvét (terminologia Botanica) kellene tökéletesen ki dolgozni, s a' nehezebb ki fejezések fölül a' Közönségtől tanácsot kérdeni. Ez igen méltó kivánság; és ha szükség leszzen reá; készek leszünk az egész Terminológiát előre közleni. Most pedig csak azt kívánnuk jeienteni, hogy abban, csinált újj szó, csak egy sants; sőt olyan is alig van 5,6, mely a' szokásból ki kezdvén menni, most elevenítődnék fel. Csak ugyan ezzel az alkalmatossággal 3 szót a' Nemes Közönség eleibe terjesztünk. a) a' *Petalumot* mi neveztük *Sziromnak*. Ez *Lexiconinkban membrana colorata*. Vehette eredetét a' *Symától*, mely az *Aszszonyok* vékony fátyolátette Meg. maradt nyoma. a' *Sziji gyártóknál*, a' kik a' festeti bőrt, mellyel szifázatokatvarnak, *Sziromnyás* nevezik; és a' vadászoknál, a' kik az olvadás után meg fagyott fénylő havat, *Sziromsnak* mondják. b) az *oppositust* neveztük *ellenésnek*, ezen szónak formájokra: *Fetes, közös, viszsás, messzis*; van is töle formálódott jó szónk. *ellenség*.

c) Ezen végzetek eránt pedig *dad ded*, ez az alázatos kérdésünk vagyon: hogy szabad é az ezekkel való éleést egy kevésbé szélesebben ki terjeszteni?—A' mint most a' *ded* elő fordul némely szavainkban p. o. *kisded, gyermekded kerkeded, könnyédenn, fennyedenn, rövidédenn, édesédenn gyengédenn* s, s' i, így láttzik, hogy nem csak lágyítja a' szó értelmét, mint: *édesédenn gyengédenn*: hanem vissza veszen valamit az értelméből p. o. *kerkeded*, nem egészen kerek, hanem közelit hozzá s. a. t. E' szerent azt gondoljuk, hogy botanikázás nélkül lehet így szólani, *gombójtáded, négy szegteded, hengerded*. s. a. t. Ez mai most a' kérdés: így kell é mondani *hosszúdéd, tojásdéd*; vagy a' ny lv természetét követvén így: *hosszudád, tojásdad*?—Ezt a' kérdést nem szorultságból tesszük fel; mert, a' mint a' dolog meg fogja mutatni, jó és erőltetés nélkül való magyarázó szavaink felesleg is vagyunk.

A' Nemi nevek folytatása.

Héttizedes Himuk.

Katskanyak! Ajuga.
 Tarorja! Tenerium.
 Szatorja Satureja
 Isóp Myssopus
 Tsipkepitty! Nepeta
 Levendula Lavandula.
 Tsútsontsúts! Sideritis.
 Ménta Mentha.
 Kétkis! Glecoma
 Szájbajuss! Lamium
 Foganött! Galeopsis
 Pólits Pollichia.
 Betonica Betonica
 Hunnyász! Stachys.
 Pesztertze Ballota.
 Pemet Marrubium
 Kajtár Chaiturus
 Gyöngyhim! Leonurus
 Szőszevő! Phlomis
 Tsészékút! Moluccella
 Pereszlén Clinopodium
 Murvapikk! Origanum
 Szőrszuszek! Thymus
 Méhfű Melissa
 Poloka! Dracocephalum
 Mozsárvirág! Melittis
 Fedőke! Ocyum
 Tsukóka! Scutellaria
 Villahim! Prunella
 Lapóc! Rhinanthus
 Szálkatsók! Euphrasia
 Fintor! Melampyrum
 Fogatsón, Lathraea
 Kajszatok? Pedicularis

Karoshim! Chelone
 Inydúts! Antirrhinum
 Eletánifü? Martynia
 Tákajak! Scrophularia,
 Pelyhim! Celsia
 Gyúszúvirág! Digitalis
 Tsőtserje! Browellia
 Porhonzár! Dignonia
 Iszaprojt Limosella
 Putzirka Orobanche
 Pittyajak! Dodartia
 Repodrug! Ruellia
 Lefitty! Acanthus.

Négy töttszedes himük.

Gomborka Myagrum
 Szümtső! Bunias
 Himaja Crataegus
 Tsülleng! Isatis
 Bella Vella
 Lántsafü! Draba
 Sa'sa? Lepidium
 Tarsóka Thlaspi
 Torma Cochlearia
 Szirmanyült! Iberis
 Himtsap! Alyssum
 Paistok! Peltaria
 Pajspár! Biscutella
 Tsészebegy! Lunaria
 Hüvelytső! Ricotia
 Foggyöker Dentaria
 Foszlár! Cardamine
 Sombor Sisymbrium
 'Szegetső? Erysimum
 Iboja Cheiranthus
 Kajszirom! Mesperis

Ihrapikk!	Arabis
Száltő!	Turritis
Káposzta	Brassica
Mustár	Sinapis
Retek	Raphanus

Egyfalkás híműk.

Gerely!	Geranium
Sárda	Sida
Pályva	Palavia
Murvapóla!	Malachra
Mazóla	Althaea et Alcea
Mályva	Malva
Paissajt	Lavatera
Pamut	Gossypium
Hibik	Hibiscus

Kétfalkás híműk.

Füstike	Fumaria
Társeszárny!	Polygala
Jenezter	Spartium
Rekkettye?	Gonista
Kinints!	Amorpha
Pergőke	Crotalaria
Iglitze	Ononis
Szapúka!	Anthyllis
Börbetzöl!	Lupinus
Arakits	Arachis
Paszuly	Phaseolus
Vitorlabötyk!	Dolichos
Borsó	Pisum
Lednek	Orobus
Bükkön	Lathyrus
Babó	Vicia
Lentse	Ervum
Bagóltsa	Cicer
Zanót	Cytisus
Akász	Robinia

Dudatok!	Colutea
Mérgyökér	Glycyrrhiza
Kornilla?	Coronilla
Körbező!	Ornithopus
Patkóztim!	Hippocrepis
Katskaring!	Scorpiurus
Baltazirom!	Hedysarum
Gálga	Galega
Tsöd	Astragalus
Babuga!	Psoralea
Lóhere	Trifolium
Kerep	Lotus
Lepkeszeg!	Trigonella
Tsigatsü!	Medicago

Sokfalkás híműk.

Tzitrom	Citrus
Tsenge	Hypericum

Eggyüttnevezők.

Porhórsajt!	Lobelia
Viola	Viola
Fájvirág	Impatiens
Gerebely?	Geropogon
Ketskedisz?	Tragopogon
Pozdorjamag!	Scorzonera
Magrovat!	Picris
Tsorbóka	Sonchus
Saláta	Lactuca
Kakits	Chondrilla
Egysorka!	Prenanthes
Ébredj?	Apargia
Pitypang!	Leontodon
Holgyomál	Hieracium
Aszász	Crepis
Koszortyú	Hyoseris
Polyvahordó!	Hypochaeris
Válópikk!	Lapsana

Katáng	Cichorium	Antemis?	Anthemis
Gimfü	Catananche	Tzitzkóró	Achillea
Porhontsillag!	Jasione	Félkör!	Sigesbechia
Laptaborz	Echinops	Ökörszemfű	Buphtalmum
Bojtorján	Arctium	Napvirág	Helianthus
'Soltina	Serratula	Tsutkakúp!	Rudbeckia
Bogás	Carduus	Magszigony!	Corsopsis
Gordon	Cnicus	Szüzekürt!	Centaurea
Tsutka'sejt!	Onopordum	Szarvanött!	Silhium
Küllőfény!	Carlina	Peremi's	Calendula
Szeklitze	Carthamus	Fészkeszűk!	Filago
Villafog!	Bidens		
Kákolya	Cacalia	<i>Anyahimesek.</i>	
Annyagór!	Eupatorium	Kosbor	Orchis
Poganyá!	Chrysocoma	Herepól!	Satyrinum
Tzifrus?	Santolina	Bangó?	Ophris
Varáditá	Tanacetum	Méztoka!	Serapias
Üröm	Artemisia	Tzipótzím!	Cypripedium
Gyopár	Gnaphalium	Gégevirág!	Aristolochia
Vasvirág	Xeranthemum		
Bakarita	Bacharis	<i>Egytakaiak.</i>	
Kanisa?	Conyza	Kontyvirág!	Arum
Tzérnarajt!	Erigeron	Galáz	Zannichellia
Szattyú!	Tussilago	Vizally	Chara
Üszögör!	Senecio	Lemnye?	Lemna
Gerebtsín	Aster	Nyírfá	Betula
Ritkaréj!	Solidago	Puszpáng	Buxus
Dugasor!	Cineraria	Tsalán	Urtica
Sertetsék!	Inula	Eperjfa	Morus
Kappanör!	Arnica	Tsimpaj	Xanthium
Tarkör!	Doronicum	Amaránt?	Amaranthus
Polyvagr!	Helenium	Lotsagaz	Ceratophyllum
Rukertz	Bellis	Tóborosta	Myriophyllum
Büdöske?	Tagetes	Nyíllelél	Sagittaria
Rézvirág	Zinnia	Tsabair	Poterium
Aranyvirág	Chrysanthemum	Tölgyfa	Quercus
Szikfá	Matricaria	Diüfa	Juglans
		Bikk	Fagus

Gyertyán	Carpinus
Mogyorófa	Corylus
Barkagomb!	Platanus
Ámbrafa	Liquidambar
Fenyő	Pinus
Túja	Thuja
Tzipros	Cupressus
Kroton?	Croton
Magrugó!	Ricinus

Momordika	Momordica
Tök	Cucurbita
Ugorka	Cucumis]
Gönyehogyó!	Bryonia
Szigormag!	Sicyos

Kéttelalak.

Tómatring	Najas
Füz	Salix
Fagyöngy	Viscum
Hipofa	Hippofe
Hóldbarka!	Myrica.
Pisztáz	Pistacia
Zántafa	Zanthoxylon
Paréj	Spinacia
Kender	Cannabis
Komló	Hamulus
Nyárfa	Populus
Rózsika	Rhodola
Szélfű	Mercurialis
Potnya	Hydrocharis
Szirombogyó!	Coriaria
Boróka	Juniperus
Tiszafa	Taxus
Tsészebogyó!	Ephedra
Levélvirág!	Ruscus

Vegyesalakok.

Zászpa	Veratrum
Valaj	Valantia

Falfű	Parietaria
Felemásmag!	Atriplex
Juharfa	Acer
Tzeltis	Celtis
Mimóza	Mimosa
Betzőfa!	Gleditsia
Körös	Fraxinus
Kömagbojó!	Diospyros
Fige	Ficus.

Megváltoztatott Nevek.

Salicornia	Somótsing
Hippuris	Újszakáll
Corispermum	Palatzkamag
Circæ	Szirompár
Veronica	Szigoráll
Ziziphora	Fitotska
Monarda	Apolko
Valeriana	Gyökvirág
Loeflingia	Morzsavirág
Iris	Nöszírom
Commelina	Áltár
Nardus	Árnyag
Anthoxanthum	Kézhimpásit
Aira	Nápitiz
Montia	Semlyékhúr
Knautia	Szutyókehely
Ammannia	Tsészerántz
Alchemilla	Kelyhbokáll
Buffonia	Tzernatzikk
Cuscuta	Fünyög
Asperugo	Magiszák
Campanula	Tsengettyüke
Datura	Redővirág
Hyoseyamus	Tsalmatok
Colchicum	Kikerits
Chelidonium	Góditiz.